

Vergaderjaar 2008–2009

30 545

Uitvoering Wet Werk en Bijstand

Nr. 69

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 februari 2009

In het Algemeen Overleg over een aantal WWB-onderwerpen van 21 januari jl. is onder meer het rapport «Doorgroeien. Onderzoek naar borging en verankering van handhaven in de WWB» aan de orde geweest. Toegezegd is om nader inzicht te verschaffen in de afspraken, die in het kader van het Bestuurlijk Akkoord met betrekking tot handhaving zijn gemaakt en de effecten die worden beoogd, de wijze waarop de middelen aan gemeenten ter beschikking zijn gesteld en hoe de voortgang wordt gevolgd. Met deze brief doe ik mijn toezegging gestand.

Het kabinetsbeleid is er mede op gericht specifieke uitkeringen aan gemeenten terug te brengen en deze zo veel als mogelijk te laten lopen via de algemene middelen, i.c. het Gemeentefonds. Dit maakt het voor gemeenten in opzet mogelijk effectiever en slagvaardig te opereren en stelt hen in staat maatwerk te leveren en op lokaal niveau de noodzakelijke samenhang tussen de verschillende beleidsonderdelen tot stand te brengen.

Ook met de WWB hebben gemeenten ruimere bevoegdheden en verantwoordelijkheden gekregen, omdat op die manier het meest optimaal kan worden aangesloten bij de lokale omstandigheden.

Op 4 juni 2007 is er een bestuursakkoord met de VNG afgesloten. Onderdeel hiervan is het akkoord Participatie SZW-VNG, gericht op het vergroten van de participatie van bijstandsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden. In dit deelakkoord zijn hierover concrete en gekwantificeerde ambities opgenomen.

In het deelakkoord Participatie is ten aanzien van handhaving afgesproken dat gedurende de looptijd van het akkoord ingezet gaat worden op het bevorderen van de implementatie van het hoogwaardig handhaven in de gemeentelijke beleids- en uitvoeringspraktijk. Een goede handhaving draagt immers bij aan het streven van het kabinet om te komen tot een zo groot mogelijke participatie van iedereen. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van een activerende sociale zekerheid door het bevorderen van het nakomen van de WWB-verplichtingen, het meewerken aan re-integratie

en het voorkomen van onnodige instroom in de uitkeringen en het bevorderen van uitstroom. In concreto gaat het om het op lokaal niveau vormgeven van een gemeentelijk handhavingsbeleid, met daarin concrete doelen en meetbare prestatie-indicatoren en de in te zetten controle- en opsporingsinstrumenten.

Ook aandacht voor het inpassen van handhaving in de gemeentelijke datahuishouding, het inbouwen van risicosturing (scorekaarten) in de bedrijfsvoering en deskundigheidsbevordering van medewerkers zullen in dit kader aan de orde zijn. Hierbij zal de feitelijke lokale situatie het uitgangspunt zijn.

In lijn met het voorgaande zijn geen kwantitatieve doelstellingen of afrekenbare prestatie-indicatoren specifiek voor handhaving opgenomen. Wel is het van belang inzicht te hebben in de mate waarin de afgesproken ambities worden gerealiseerd. Vandaar dat in het Bestuurlijk Akkoord het belang van transparantie over de bereikte resultaten is onderstreept en met de VNG afspraken zijn gemaakt over tussentijdse monitoring. Het aan uw Kamer toegestuurde rapport «Doorgroeien. Onderzoek naar borging en verankering van handhaven in de WWB» dient hierbij als nulmeting (stand van zaken ultimo 2007). Hoofdpijn in dit rapport is dat er ten aanzien van de visie- en beleidsontwikkeling verbeteringen te zien zijn en dat er meer nadruk wordt gelegd op preventieve activiteiten. Verbetermogelijkheden liggen met name op het terrein van het kwantificeren van en sturen op doelstellingen, het meten en gebruik maken van resultaten, het bevorderen van draagvlak op met name het bestuurlijk niveau en de samenwerking op verschillende dimensies (binnen de gemeentelijke organisatie, in de keten, tussen gemeenten).

De ondersteuning van het handhavingsbeleid in het gemeentelijk domein maakt onderdeel uit van het bredere SZW-handhavingsbeleid, zoals opgenomen in het Handhavingsprogramma 2007–2010. In dat kader zijn middelen ter beschikking gesteld voor de doorontwikkeling van het gemeentelijk handhavingsbeleid (i.c. € 36 mln. voor de totale looptijd). In lijn met het algemene kabinetsbeleid is er als onderdeel van het Bestuurlijk Akkoord in 2007 voor gekozen deze extra middelen ter beschikking te stellen via een eenmalige toevoeging aan het Gemeentefonds voor de periode 2007–2010. Er is daarbij een verdeelsystematiek gehanteerd met een vast bedrag voor iedere gemeente en een verdeling van de resterende middelen op basis van het inwonertal. Op die wijze is gewaarborgd dat ook kleinere gemeenten in beginsel over een substantieel bedrag beschikken om het beoogde beleidsdoel ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. In het najaar van 2007 is een lijst met de virtuele verdeling van de beschikbare middelen op het niveau van de individuele gemeente op het Gemeenteloket geplaatst (waaraan in de Verzamelbrief van november 2007 aandacht is gegeven). Om een indruk te geven, een middelgrote gemeente (circa 100 000 inwoners) zou op basis van de virtuele verdeling per jaar ongeveer € 40 000 ontvangen gedurende 4 jaar. Dit bedrag zou bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden voor het in dienst nemen van een projectleider of voor de deskundigheidsbevordering van medewerkers.

Tot slot

Ik ben van oordeel dat een adequate handhaving noodzakelijk is, zowel voor het behoud van het draagvlak voor de sociale zekerheid, als ook omdat fraude niet mag lonen. Vandaar dat ik al het mogelijke zal doen om gemeenten te stimuleren hieraan optimaal invulling aan te geven. Tegelijkertijd, ik gaf dat reeds aan tijdens het Algemeen Overleg van 21 januari jl., vind ik dat verantwoordelijkheden neergelegd moeten worden daar waar ze horen. En dat is, daar waar het gaat om de uitwerking en uitvoering van het handhavingsbeleid, bij de gemeente. Ik heb vooralsnog geen

aanleiding te twijfelen aan de inzet van de gemeenten. Er wordt actief samengewerkt met de VNG en de commissie Handhaving van Divosa. Dit laat vanzelfsprekend onverlet dat op gezette momenten de voortgang moet worden bewaakt om tijdig – mocht daartoe aanleiding bestaan – tot andere stappen over te gaan.

Vandaar ook dat in het kader van het Bestuurlijk Akkoord meerdere momenten (eind 2009, eind 2010) zijn afgesproken om de afspraken van dat akkoord en de voortgang daarop tegen het licht te houden. U zult hierover te zijner tijd worden geïnformeerd.

Daarnaast zal de bestuurlijke afspraak over handhaving op daarvoor geëigende momenten in het Bestuurlijk Overleg met de VNG aan de orde komen.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma